

*Tentures médiévales dans monde occidental et arabo-islamique*, red. F. Piponnier, Mélanges de l'Ecole française de Rome. Moyen Âge, t. 111, 1999, s. 281–477, ryc. barwnych 24, czarno-białych 17.

Omawiane wydawnictwo obejmuje dziesięć referatów wygłoszonych na jednodniowej konferencji w Lyonie 16 maja 1994 r. Termin *tentures* nie oznacza tylko tapet, lecz wszelkie tkaniny zdobiące wnętrza kościelne i świeckie, aż po namioty wojskowe czy dekoracje używane podczas uroczystości i przedstawień ulicznych w okresie od wczesnego średniowiecza do XV w. Autorzy referatów interesowali się wszelkimi tkaninami — od najdroższych jedwabnych do grubych konopnych. Poruszali podstawowe zagadnienia wyrobu, farbowania i sposobów zdobienia tkanin nie przeznaczonych do celów odzieżowych.

Dwie autorki, Marielle Martiniani-Reber i Georgette Cornu, zajęły się tkaninami używanymi w średniowieczu w świątyniach romańskich i w świecie Arabów w krajach Bliskiego Wschodu. Obie najwięcej uwagi poświęciły technikom wyrobu, surowcom, kolorystyce i typom ornamentu tkanin. Ogromny wkład do ustalenia różnych technik farbiarstwa, drukarstwa i malowania tkanin wniosła Dominique Cardon. Omawia ona manuskrypt florencki *L'arte della lana* anonimowego autora z lat 1418–1421. Opisano w nim różne techniki produkcji sukien i tkanin półwełnianych oraz ich barwienia. D. Cardon dochodzi do wniosku, że gama

barw używanych w XV w. we Florencji nie była zbyt bogata. Farbowano na niebiesko, uzyskiwano też zielenie, żółcie, rzadziej czerwienie. Kermes i urzet były najdroższymi barwnikami. Jako zaprawy służyły głównie alun i octy. Autorka przedstawia szczegółowo technikę malowania ornamentu na lnianych serżach (*serge*). Regularność wzorów uzyskiwano dzięki szablonom. Stosowano także drukarstwo bezpośrednie na tkaninach i batik. Uzupełnieniem tych danych jest referat Monique Favre-Communal o malowanych płótnach z XV w. przechowywanych w muzeum w Reims. Thomas Lüttenberg przedstawia różne funkcje pełnione przez tkaniny dekoracyjne na dworze Aragonów i w Barcelonie w XIV–XV w.

Dalsze artykuły ukazują użytkowanie tkanin w szerszych kręgach społecznych. Perrine Mane omawia wyposażenie różnego typu łóż utrwalone w ikonografii XIII–XV w. Poświęca sporo miejsca kołdrom i bieliźnie pościelowej. W badanym przez nią okresie stopniowo zaczęto stosować żywsze barwy i ornament geometryczny. Françoise Piponnier, poza ogólnym wprowadzeniem, przedstawiła referat o rozpowszechnianiu tkanin we wnętrzach mieszkalnych różnych warstw społecznych w Burgundii w XIV–XV w. Analizując inwentarze ruchomości zaobserwowała stopniowy rozwój gamy kolorystycznej i ornamentyki. Frédérique Lachaud pisze o namiotach wojskowych i ich wyposażeniu w XIII i początku XIV w. Wreszcie Danièle Alexandre-Bidon porusza mało znane zagadnienie użytkowania barwnych tkanin podczas różnych procesji i pochodów, turniejów, przedstawień ulicznych. Takie materiały zdobiły balkony domów, były stosowane jako portiery w sklepach oraz do dekoracji straganów, wozów, statków czy kąpielisk.

I. Turnau